

ВАСИЛЬ АНДРІЄВСЬКИЙ – ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В ЮГОСЛАВІЇ (за матеріалами його архівно-слідчої справи)

У міжвоєнний період в Королівстві сербів, хорватів і словенців (Югославія) існувала українська політична еміграція, яка створила мережу громадських організацій. Одним з провідних її діячів був Василь Васильович Андрієвський. Він належав до керівного складу українського товариства «Просвіта», Української громади в Белграді та Союзу українських організацій Югославії, брав участь в об'єднаному русі української еміграції в Європі, неодноразово зустрічався з Головним отаманом Української Народної Республіки Андрієм Лівіцьким. Проаналізована громадсько-політична діяльність В. Андрієвського крізь призму його архівно-слідчої справи, що зберігається у Галузевому державному архіві Служби безпеки України.

Ключові слова: Василь Андрієвський, радянська спецслужба, українська еміграція, Югославія.

During the interwar period the Ukrainian political immigration existed in the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes (Yugoslavia). The Ukrainian political immigration created the network of civic organizations. Vasyl Vasylyovych Andriyevsky was one of its prominent leaders. He belonged to the management team of the Ukrainian fellowship "Prosvita", the Ukrainian community in Belgrade and the Union of Ukrainian organizations in Yugoslavia. He also participated in the uniting movement of the Ukrainian immigration in Europe and met Andriy Livytskyi, the Chief Otaman of the Ukrainian People's Republic, on several occasions. Vasyl Andriyevsky's public-political activity is analyzed through the prism of his archive – an investigation file which is kept in the Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine.

Keywords: Vasyl Andriyevsky, Soviet intelligence agency, Ukrainian immigration, Yugoslavia.

Після поразки Української революції 1917–1921 рр. декілька сотень тисяч українців змушені були покинути Батьківщину. Вихід на еміграцію тривав з кінця 1918 р. і до початку 1920-х рр. переважно у західному та південному напрямках. Уряд УНР і більша частина Армії УНР перейшли на територію Польщі, менша – до Румунії. Багато українців, які були мобілізовані до білих армій А. Денікіна і П. Врангеля в Україні, евакуювалося з південноукраїнських портів, Криму та Північного Кавказу транзитом через Константинополь до балканських країн, Північної Африки та на острови в Егейському морі або безпосередньо до Болгарії, Румунії та Королівства сербів, хорватів і словенців (КСХС, з 1929 р. – Югославія). Із Західної Європи через Балкани прямували додому військовополонені колишніх російської й австро-угорської армій. Дехто з них не зміг або не захотів повернутися в Україну, залишившись у регіоні. У КСХС проживала ще й українсько-русинська громада, яка переселилася туди ще за часів Австрійської й Австро-Угорської імперій.

Не всі емігранти з України у складі білих армій вважали себе українцями. Велику частину з них складала так звані «малороси», які, визнаючи за собою особливість у мові та культурі, не виокремлювали себе від Росії взагалі та російської еміграції зокрема. Набагато менша частина емігрантів з колишньої Російської імперії, яка потрапила до КСХС, вважала себе українською політичною еміграцією. Це емігранти, які були політично вмотивованими, ідеологічно визначеними, організаційно структурованими та сповідували ідею незалежної української державності у будь-якій її формі. Тобто вони належали до певних політичних партій, організацій, рухів чи політичних середовищ або були їх прихильниками (симпатиками), сповідували ідеї республіканізму або монархізму, лібералізму, консерватизму або націоналізму тощо, брали участь у житті громадських організацій еміграції та виступали за відновлення суверенної і незалежної України.

Одним із провідних діячів української політичної еміграції в Югославії був Василь Васильович Андрієвський. І хоча його прізвище неодноразово згадувалося в науковій літературі з історії української еміграції в Югославії (Козлітін 1996; Власенко 2011; Власенко 2012; Власенко 2016; Власенко 2017; Гула 2018; Власенко 2019; Власенко 2020), але окремих праць про емігрантський період його життя не було. Лише нещодавно на сторінках журналу «Сумська старовина» була опублікована робота про участь В. Андрієвського в Українській революції 1917–1921 рр. на Чернігівщині (Власенко, Курінної 2021).

Після звільнення Сербії від німецьких окупантів восени 1944 р. силами Національно-визвольної армії Югославії, червоної та болгарської армій радянська спеціальна служба СМЕРШ («Смерть шпионам») почала виявляти колишніх, нинішніх і потенційних ворогів – українських та російських емігрантів. Щодо одних емігрантів, особливо колишніх військових, здійснювалося пришвидшене слідство, засудження (без доказів і показань свідків) та розстріл. Це відбувалося наприкінці 1944 р. А в 1946–1947 рр. радянська спецслужба намагалася дотримуватися хоча б елементарних процесуальних дій. Тоді заарештовували переважно цивільних. Слідство спочатку проводили в Югославії, потім заарештованих відправляли до СРСР, де відбувався суд (військовий трибунал) і здійснювалося покарання (певні терміни ув'язнення).

Восени 1946 р. до рук радянських спецслужб потрапив і В. Андрієвський. У Галузевому державному архіві Служби безпеки України зберігається його архівно-слідча справа (ГДА СБУ). Саме тому автор поставив собі за мету розкрити громадсько-політичну діяльність Василя Васильовича Андрієвського в Югославії крізь призму матеріалів його архівно-слідчої справи.

Зі справи випливає, що В. Андрієвський народився 19 серпня 1895 р. у с. Рожнівка тогочасного Борзнянського повіту Чернігівської губернії, нині Ічнянського району Чернігівської області. Його батько – Василь Трохимович був відомим в Україні громадським діячем, журналістом, членом «Братства тарасівців», чернігівських «Громади» та «Просвіти». Василь Васильович здобув середню освіту, працював агрономом. Під час Української революції 1917–1921 рр. брав участь у чернігівських губернських і повітових українських з'їздах, належав до українських громадських комітетів та «Селянської спілки», що перебувала під впливом Української партії соціалістів-революціонерів, 1918 р. був комісаром

Борзнянського повіту, інструктором-організатором Української Центральної Ради у Сосницькому повіті, засновником загонів «Українського вільного козацтва», у січні 1919 р. працював в інституціях, які забезпечували діяльність Конгресу трудового народу в Києві. У лютому 1919 р. виїхав до Західної України, далі – до Будапешта, потім – Італії, сподіваючись звідти потрапити до Австралії. У місті Рієка (Фіуме) був заарештований італійською владою, півтора місяці перебував у в'язниці міста Трієст, а потім депортований до КСХС. Спочатку жив у Словенії, з 1921 р. – у сербському містечку Валево (*Ваљево*), де працював на складі у фірмі інженерів Цайса і Майзла (будівництво залізниці *Ваљево – Осечина – Лозница*), з 1923 р. – в Белграді. Працював у фірмі з будівництва залізниці, 1926-1939 рр. – у туристичній фірмі «Путнік» (вул. Коларчева, 1). Під час Другої світової війни проживав у Белграді, Берліні, Кенігсберзі. На момент арешту перебував у Бая-Луці (Боснія), мав статус особи без громадянства, був одружений з Мілевою Георгіївною Андрієвською (ГДА СБУ: 6–7, 15–17, 56–66). У справі є довідка про те, що обряд вінчання відбувся 2 листопада (20 жовтня за ст. ст.) 1939 р. у храмі святого архангела Михаїла м. Земун (нині в межах Белграда). Наречена була з роду Васіч, за першим шлюбом Демиденко. Свідками виступили українські емігранти інженер Борис Козиренко та торговець Микола Міхно. Після одруження молодята мешкали в Белграді у будинку по вул. Бранічевській, 21. Соціальний статус В. Андрієвського на той момент – торговець, його дружини – домогосподарка (ГДА СБУ: 185).

З численних допитів, що тривали з 21 жовтня 1946 р. і до 13 березня 1947 р., дізнаємося про широку і різноманітну громадсько-політичну діяльність В. Андрієвського в Югославії. Він належав до низки емігрантських громадських організацій. Так, у 1926 р. був одним із засновників в Белграді філії Українського товариства «Просвіта» (УТП) та перетворення її на централю, оскільки тоді до югославської столиці переїхало чимало членів правління на чолі з Іваном Будзем і кількість членів УТП белградської філії перевищувала число членів загребської централі у декілька разів. З того часу офіс УТП перебував у Белграді. В. Андрієвський належав до управи Товариства (секретар), сприяв здійсненню ним різноманітних культурних заходів. Але через прихильність голови управи І. Будзя до керівництва ЗУНР взагалі та Є. Петрушевича зокрема серед керівного складу УТП почалися непорозуміння (ГДА СБУ: 31–31зв).

У 1928 р. В. Андрієвський разом з частиною членів УТП, які симпатизували Уряду УНР в еміграції, вийшов з нього, заснувавши Українську громаду (УГ) в Белграді. Ще у 1926–1928 рр. він листувався з провідними діячами уенерівського руху Іларіоном Косенком та Олександром Шульгиним, які проживали в Парижі. Звідти отримав зразок статуту УГ (ГДА СБУ: 32). В. Андрієвський не тільки належав до її управи, але й очолював її у 1932–1939 рр. У 1928 р. через О. Шульгіна налагодив листовно зв'язок із представником військового міністра УНР на Балканах (Болгарія, Югославія) і в Туреччині підполковником Василем Філоновичем, який підтримував Громаду організаційно, матеріально та порадами (ЩДАГО: 43; ГДА СБУ: 32–32зв, 34). Василь Васильович як один з керівників УГ організував такі акції, як відзначення національних і державних свят (Шевченківські дні, День Незалежності України, Акт Злуки УНР і ЗУНР тощо), показ театральних вистав, концертів, вечорниць, літературних ве-

чорів, панахид, академій (урочисті зібрання) з нагоди ювілеїв історичних подій чи постатей тощо.

Василь Васильович був причетний до об'єднаного емігрантського руху під егідою Уряду УНР в еміграції. Він взяв участь у I Конференції української еміграції, що відбулася у червні 1929 р. в Празі, де виголосив доповідь про становище українських емігрантів в Югославії. Там же безпосередньо познайомився з О. Шульгиним, І. Косенком та іншими діячами уенерівського руху. Під час роботи конференції її учасники, зокрема й В. Андрієвський, зустрілися з Головним отаманом УНР Андрієм Лівіцьким, який спеціально на декілька днів прибув до Праги. Зауважимо, що на одному з допитів Василь Васильович помилково вказав на участь у конференції української еміграції, яка відбулася 1932 р. в Празі (ГДА СБУ: 35–36). Насправді йшлося про I Конференцію 1929 р. В. Андрієвський свідчив також, що з міністром закордонних справ УНР в еміграції О. Шульгиним він мав ще одну зустріч у 1932 р., коли той через Белград прямував до Софії на відкриття пам'ятника М. Драгоманову (ГДА СБУ: 17–18, 33–33зв).

В. Андрієвський брав участь і в об'єднаному русі української еміграції в Югославії. У 1932 р. відбувся з'їзд, учасниками якого були представники українських громад Белграда, Великого Бечкерека, Смедерева, філії УТП в Новому Саді, які орієнтувалися у своїй діяльності на Уряд УНР в еміграції. Було засновано Союз українських організацій Югославії. До його управи обрали і Василя Васильовича (ГДА СБУ: 92, 118).

З допитів випливає, що В. Андрієвський виявив себе і на ниві журналістики та літературної творчості. У 1912–1914 рр. публікувалися його оповідання на сторінках київських часописів «Огни» та «Маяк», під час Української революції 1917–1921 рр. – статті у «Черниговской земской газеті» та журналі «Муравейник-Кочашия», першій половині 1920-х рр. – львівській газеті «Діло» (також у 1928–1939 рр.), празькому журналі «Нова Україна» (редактори В. Винниченко та М. Шаповал), 1926–1927 рр. – журналі «Наша бесіда» (Львів), 1926–1929 рр. – часописі «Світ» («Сьвіт», Львів), у 1930-х рр. – львівських журналах «Нові шляхи» та «Чар зілля». Друкувався під псевдонімами «Юрась», «В. Некрашевич», «Василь Некрашевич», «Анський», «Анський», «В. Анський» або без підпису. На початку 1930-х рр. він написав комедію на 1 дію «За кулісами театру» (В. Некрашевич), яку аматорська трупа при УГ в Белграді періодично представляла українському і сербському глядачу (Українська 1930: 30; Товариські 1937: 27), а 1932 р. у львівському видавництві «Русалка» вона була надрукована.

Після налагодження відносин з провідними діячами уенерівського руху та представником військового міністра УНР на Балканах і в Туреччині розпочалася тривала співпраця з редакцією друкованого органу Уряду УНР в еміграції паризького тижневика «Тризуб» (ГДА СБУ: 30зв, 32). Побачило світ кілька його праць про діяльність Української громади, Союзу українських організацій Югославії в Белграді, української театральної трупи, взаємини з російською еміграцією в Югославії, події на Закарпатті у березні 1939 р. Ця інформація підтверджується публікаціями на сторінках «Тризуба» під псевдонімом «В. Анський» та криптонімами «А.», «В. А.» таких статей, як «Відкриття

Української громади в Білгороді» (1928, Ч. 50), «Українська театральна справа в Білгороді» (1930, Ч. 43), «З'їзд Союзу українських організацій Югославії» (1936, Ч. 37), «Дяка і сором» (1932, Ч. 47), «Тернистим шляхом» (1938, Ч. 46), «Події й настрої в зв'язку з ними» (1939, Ч. 16), а також короткими повідомленнями з підписом або без нього у рубриці «Хроніка. Югославія». Стаття «З українського життя в Югославії» та кілька повідомлень В. Андрієвського були опубліковані у журналі «Гуртуймося», який видавався В. Філоновичем спеціально для українських емігрантів у балканських країнах (ГДА СБУ: 52-55). Машинописний варіант статті міститься в архівно-слідчій справі (ГДА СБУ: 139-142).

Під час німецької окупації Сербії В. Андрієвський працював службовцем у продовольчому магазині. На початку червня 1941 р. в Белграді з ініціативи Л. Богунця й І. Будзя та дозволу німецької влади відбулася нарада кількох українських емігрантів, на якій було відновлено Українське товариство «Просвіта». В. Андрієвський погодився увійти до складу його управи, виконував обов'язки бібліотекара, але великої активності у роботі УТП не виявив. У жовтні 1941 р. з Берліна до Белграда прибув український письменник Юрій Косач, який, за завданням німців, організував українську редакцію радіо (відділ радіопропанди), яка була складовою Міжнародного німецького радіо («Інтеррадіо») під егідою Міністерства преси і пропаганди. До її складу увійшли Мар'ян Тумір, Євбезій Черський, Володимир Вільковський, пізніше – доктор Возняк. Запросили і В. Андрієвського, який серед них найкраще володів українською мовою. Погодився на це з кількох причин. По-перше, сподівався на допомогу німців у справі відновлення української державності, по-друге, не хотів вступати до «Русского охрального корпусу», по-третє, через матеріальні нестатки. Працював коректором та редактором текстів, які ретрансливалися на радіо. Згодом редакцію підпорядкували відділу «Венета» («Веннета») Міністерства преси і пропаганди. У лютому 1942 р. редакцію передислокували до Берліна, потім – до Кенігсберга, далі – знову до Берліна (ГДА СБУ: 38зв–41).

Влітку 1943 р. за завданням німецького відділу пропаганди В. Андрієвський разом з керівником української редакції Миколою Лівичьким (син Андрія Лівичького) відбув у відрядження до Вінниці для здійснення радіорепортажів з розкопок місця розстрілів жертв більшовицького терору. По дорозі в Україну вони відвідали у Варшаві А. Лівичького, з яким Василь Васильович мав бесіду. Йшлося про можливість чи неможливість відновлення української державності за допомогою німців. Головний отаман УНР, на думку В. Андрієвського, не вірив у те, що німці підуть назустріч українцям у цій справі. Перебування в Україні (Київ, Вінниця) тривало декілька днів (ГДА СБУ: 18–22, 26, 41–42зв). Втретє В. Андрієвський зустрівся з А. Лівичьким наприкінці 1944 р. в Берліні, коли Головного отамана УНР німці викликали для переговорів щодо об'єднання всіх українських сил та співпраці з генералом Власовим (ГДА СБУ: 36, 41–45).

У червні 1945 р. В. Андрієвський повернувся до Белграда, звідти переїхав до Бая-Луки, де у лютому 1946 р. взяв участь у створенні громадської організації «Народна рада» («Українська народна рада»). Його обрали секретарем управи. Був одним з організаторів Шевченківського свята у Бая-Луці, на якому виступали представники хорватського товариства «Напредак», сербського

товариства «*Просвета*», чехословацького «*Одбору*» та редакції місцевої газети «*Глас*». Але наприкінці травня 1946 р. «*Народна рада*» була заборонена. Тоді місцеві українці створили нову організацію під назвою «*Згода*» (“*Sloga*”), статут якої написав В. Андрієвський. Він же брав участь у культурних акціях цього товариства (ГДА СБУ: 23–24, 185).

Внаслідок арешту у грудні 1946 р. громадська діяльність В. Андрієвського припинилася. 7 квітня 1947 р. військовий трибунал Українського округу МВС засудив його до 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Подальша доля В. Андрієвського автору невідома. У 1991 р. в Україні його реабілітували.

Отже, архівно-слідча справа Василя Васильовича Андрієвського є важливим джерелом не тільки щодо його біографії та громадсько-політичної діяльності, але і з історії української політичної еміграції в Європі взагалі та Югославії зокрема. Загалом наведені у справі дані є репрезентативними і релевантними, але у показах підозрюваного зустрічаються неточності щодо дат окремих подій і прізвищ певних персоналій. Перспективними, на думку автора, є дослідження подальшої (після ув’язнення) долі В. Андрієвського.

Використана література

- Власенко, Валерій. Українська громада у Белграді у міжвоєнний період (за матеріалами паризького «Тризуба»). Київська старовина 1, 2011: 123–136.
- [Vlasenko, Valerii. Ukrainska hromada u Belhradi u mizhvoiennyi period (za materialamy paryzkohto «Tryzuba»). Kyivska starovyna 1, 2011: 123–136]
- Власенко, Валерій. Шевченківські свята міжвоєнної української еміграції в Югославії (за матеріалами паризького тижневика «Тризуб»). Величина малих язичких, књижевних, культурних и историйских традициях: зборник радова. Нови Сад: Филозофски факултет, 2012: 95–105.
- [Vlasenko, Valerii. Shevchenkivski sviata mizhvoiennoi ukrainskoi emihratsii v Yuhoslavii (za materialamy paryzkohto tyzhnevuka «Tryzub»). Veličina malih jezičkih, kњиževnih, kulturnih i istorijskih tradicijah: zbornik radova. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012: 95–105]
- Власенко, Валерій; Гузун, Вадим. Національно-демократичне середовище міжвоєнної української еміграції в країнах Південно-Східної Європи. Сумська старовина XLVIII, 2016: 25–49.
- [Vlasenko, Valerii; Huzun, Vadym. Natsionalno-demokratyчне seredovyshe mizhvoiennoi ukrainskoi emihratsii v krainakh Pivdenno-Skhidnoi Yevropy. Sumska starovyna XLVIII, 2016: 25–49]
- Власенко, Валерій. Громадські організації української еміграції в Сербії у міжвоєнний період. Поповић, Лjudмила (уредник). Украјинистика и словенски свет. Београд: Филолошки факултет, 2017: 436–446.
- [Vlasenko, Valerii. Hromadski orhanizatsii ukrainskoi emihratsii v Serbii u mizhvoiennyi period. Popović, Ljudmila (urednik). Ukrajinistika i slovenski svet. Beograd: Filološki fakultet, 2017: 436–446]
- Власенко, Валерій. Міжвоєнна українська політична еміграція в Югославії: відносини з владою. Україна дипломатична ХХ, 2019: 132–140.

- [Vlasenko, Valerii. Mizhvoienna ukrainska politychna emihratsiia v Yuhoslavii: vidnosyny z vladoiu. Ukraina dyplomatychna XX, 2019: 132–140]
- Власенко, Валерій. Театральне мистецтво в середовищі міжвоєнної української політичної еміграції в Югославії. Русинистичні студії 4, 2020: 23–37.
- [Vlasenko, Valerii. Teatralne mystetstvo v seredovyshchi mizhvoiennoi ukrainskoi politychnoi emihratsii v Yuhoslavii. Rusinistični studii 4, 2020: 23–37]
- Власенко, Валерій; Курінної, Олександр. Василь Васильович Андрієвський в Українській революції 1917–1921 рр. на Чернігівщині (за матеріалами архівно-слідчої справи Василя Андрієвського). Сумська старовина LVIII, 2021: 18–24.
- [Vlasenko, Valerii; Kurinnoi, Oleksandr. Vasyl Vasylovych Andriievskiyi v Ukrainkii revoliutsii 1917–1921 rr. na Chernihivshchyni (za materialamy arkhivno-slidchoi spravy Vasyliia Andriievskoho). Sumska starovyna LVIII, 2021: 18–24]
- Гула, Оксана. Діяльність українських культурно-просвітницьких організацій у Королівстві КСХС/Югославія як чинник збереження національної ідентичності (1918–1941 рр.). Часопис української історії 37, 2018: 30–38.
- [Hula, Oksana. Diialnist ukrainskykh kulturno-prosvitnytskykh orhanizatsii u Korolivstvi KSKhS/Iuhoslaviia yak chynnyk zberezhenia natsionalnoi identychnosti (1918–1941 rr.). Chasopys ukrainskoi istorii 37, 2018: 30–38]
- Козлітін, Володимир. Українські громадські організації в Югославії (20–30-ті рр. XX ст.). Українська діаспора 9, 1996: 52–69.
- [Kozlitin, Volodymyr. Ukrainski hromadski orhanizatsii v Yuhoslavii (20–30-ti rr. XX st.). Ukrainska diaspora 9, 1996: 52–69]
- Товариські вечерниці. Тризуб 47, 1937: 27.
- [Tovaryski vechernytsi. Tryzub 47, 1937: 27]
- Українська вистава. Тризуб 18, 1930: 30.
- [Ukrainska vystava. Tryzub 18, 1930: 30]

Джерела

- Галузевий державний архів Служби безпеки України, ф. 6, оп. 1, спр. 73081 фп.
 [Haluzevyi derzhavnyi arkhiv Sluzhby bezpeky Ukrainy, f. 6, op. 1, spr. 73081 fp.]
- Центральний державний архів громадських об'єднань України, ф. 269, оп. 2, спр. 262.
 [Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh obiednan Ukrainy, f. 269, op. 2, spr. 262]

Валерій Власенко

ВАСИЛЬ АНДРИЈЕВСКИ – ЈАВНИ И ПОЛИТИЧКИ АКТИВИСТА
УКРАЈИНСКЕ ЕМИГРАЦИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ
(на основу материјала архивског и истражног досијеа)

Резиме

Чланак је посвећен јавној и политичкој личности, украјинском писцу и публицисти, пореклом из Черниговске области (Украјина), Васиљу Васиљевичу Андријевском. Током Украјинске револуције 1917–1921. био је приморан да напусти отаџбину и 1919. нашао се у Италији (Ријека, Трст), где је ухапшен, оптужен за бољшевизам, а потом депортован у Краљевину СХС (Југославија). Андријевски је скоро четврт века живео у Београду, где се истакао као јавна личност. Своју делатност усмеравао је према Влади Украјинске Народне Републике у егзилу. Био је члан руководства локалне подружнице украјинског друштва „Просвита“, украјинске мањинске заједнице и Савеза украјинских организација Југославије, учествовао је у покрету уједињења украјинске емиграције у Европи, више пута се састајао са Главним отаманом Украјинске Народне Републике Андријем Ливицким, објављиван је у украјинској емигрантској штампи и часописима Западне Украјине. Његови књижевни и публицистички радови објављивани су под псеудонимом Васиљ Некрашевич, В. Некрашевич, В. Ански, као и под иницијалима А. В., на страницама таквих периодичних издања као што су *Триzub* (Париз), *Гуртуймося*, *Нова Україна* (Праг), *Діло*, *Світ* (Лавов) и др. Убрзо по завршетку Другог светског рата преселио се у Бању Луку, где је такође учествовао у јавном животу локалне украјинске заједнице. Године 1946. ухапсили су га представници совјетске специјалне службе СМЕРШ („Смрт шпијунима“), који су га накнадно осудили на 10 година затвора у совјетским логорима. Даља судбина Андријевског је непозната. Чланак је заснован на материјалима његовог архивског и истражног досијеа који се чува у Секторском државном архиву Службе безбедности Украјине.

Кључне речи: Васиљ Андријевски, совјетска специјална служба, украјинска емиграција, Југославија.